

#25

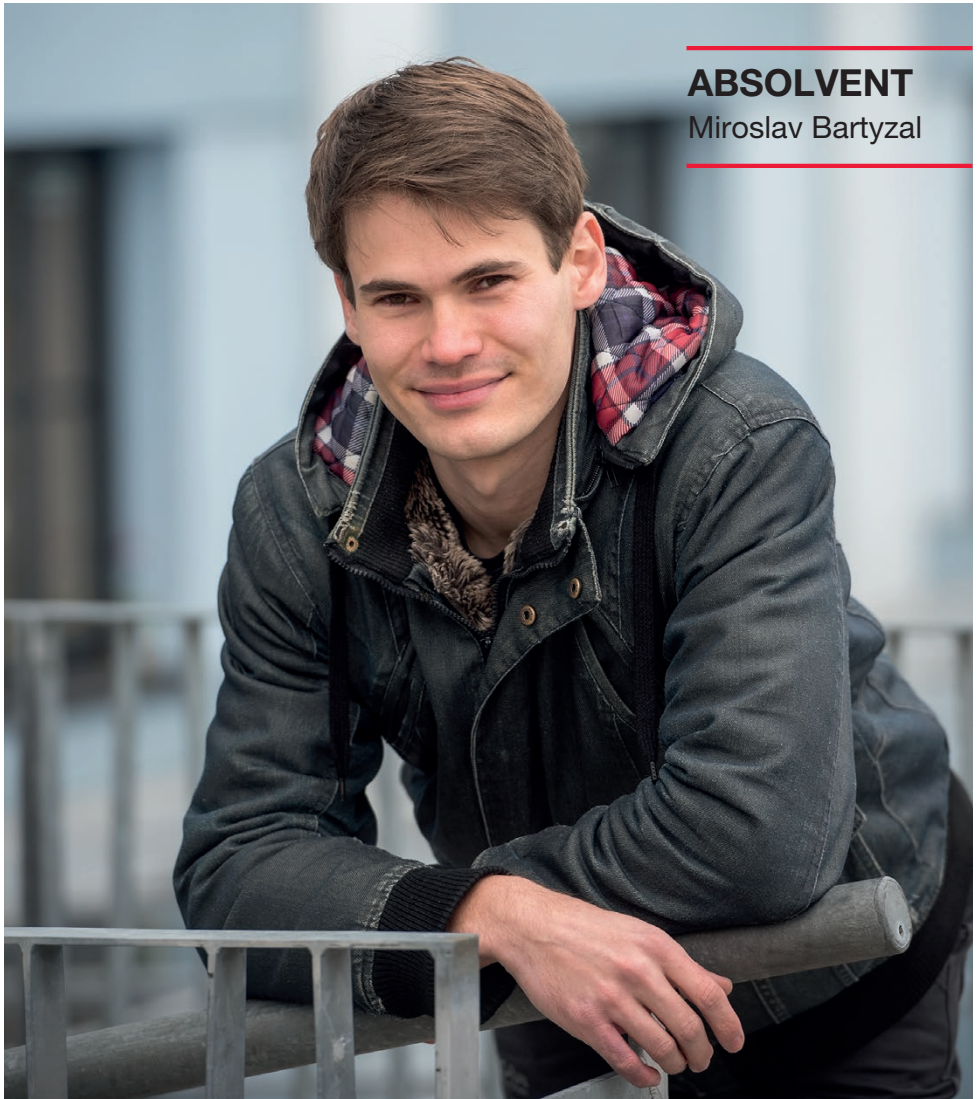
prosinec 2018

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

ABSOLVENT

Miroslav Bartyzal

2

TÉMA

V čele čtyř fakult by mohly stát ženy

- 5 Národní cena za společenskou odpovědnost
- 6 100 let života studentského

ROZHOVOR

8

Máme více doktorandů než magistrů

- 13 Fakulta připomněla historika Josefa Petráně
- 14 Unikátní obory na vysokých školách

18

VÝROČÍ

Absolventi popřáli fakultě k výročí

- 20 Betlém jako symbol Vánoc
- 22 Kaviár bez zabíjení jeseterů

ABSOLVENT

24

Ve finále IT Spy

- 26 V keňské nemocnici
- 28 Co se chystá

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branžišovská 1645/31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor: Miroslav Vlasák

Spolupracovali: Mgr. Alena Binterová, Petr Hojdánek, ThLic.
Adam Mackerle, Th.D.

Fotograf: Aleš Motejl

Grafické práce a sazba: Lenka Kotlárová Popelková (Gra-m)

Jazyková korektura: Lenka Krejčová

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat
na mvasak@jcu.cz

JOURNAL je čtyřikrát ročně distribuován zdarma
na Jihočeské univerzitě, jejích fakultách a dalších
vybraných místech.

Náklad 5000 ks. Tisk: Protisk, s.r.o.

Místo vydání: České Budějovice.

Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

ADVENTNÍ PŘÁNÍ REKTORA

Vážení kolegové,

v adventním čase se vedle běžných starostí pracovních a domácích obvykle chystáme na vánoční svátky, ale také bilancujeme a plánujeme. Přeji vám všem, akademickým pracovníkům, studentům i ostatním zaměstnancům a všem přátelům Jihočeské univerzity krásný závěr roku stého výročí naší samostatné státnosti a zdařilý nadcházející rok třicátého výročí znovunabyté svobody. Do něj nám všem přeji, abychom i nadále táhli za jeden provaz jako celá univerzita a posunuli tak sami

sebe i instituci jako celek zase o kousek dál na nikdy nekončící cestě k dokonalosti.

Tomáš Machula

2

PLES S DASHOU

Bliží se nejživější ples jihočeské plesové sezóny – XXVI. Reprezentační ples JU. Jako hlavní host vystoupí zpěvačka a muzikálová herečka Dasha. K tanci

a poslechu bude hrát Metroklub Big Band. Ples se koná 15. února od 20 hodin v DK Metropol. Vstupenky se začnou prodávat 7. ledna v 8 hodin, bližší informace budou upřesněny na www.jcu.cz.

3

ELITNÍM ČLEMEM AAAS

Americká asociace pro rozvoj vědy (AAAS), vydávající prestižní časopis Science, zvolila profesora Julia Lukeše z Přírodovědecké fakulty JU a Parazitologického ústavu BC AV ČR jedním ze svých elitních členů (Fellows). Tímto způsobem vyjadřuje celoživotní poctu vědcům, kteří dosáhli mimořádných úspěchů v rozvoji vědy. Letos AAAS vybrala pro toto významné ocenění 416 laureátů, z nichž většina pochází z prestižních amerických univerzit. Český parazitolog byl zvolený v rámci biologické sekce za dlouhodobý přínos evolučním studiím v parazitologii

a molekulární parazitologii. Je teprve čtvrtým českým vědcem, který toto ocenění získal.

Text a foto: AV ČR

4

Universitas*magazín vysokých škol*

Naše univerzita je od začátku letošního roku součástí elektronického magazínu Universitas, který je společným projektem dvaceti českých veřejných vysokých škol. Server přináší

aktuální informace o dění ve vzdělávání i vědě a výzkumu, stejně jako komentáře a názory odborníků. Pravidelně vám je zpřístupňujeme například na univerzitních sociálních sítích. V tomto čísle Journalu přinášíme ukázky z článků, které se týkají naší univerzity. Více na www.universitas.cz.

V ČELE ČTYŘ FAKULT BY MOHLY STÁT ŽENY

Rok 2018 byl na naší univerzitě ve znamení voleb kandidátů na nové děkany. Zatímco na Pedagogické fakultě už mají nové vedení od letošního srpna, další čtyři fakulty volily kandidáty na funkci děkana v listopadu. Ti v případě jmenování rektorem vystřídají současné děkany v prvních měsících příštího roku.

Jasno mají zatím pouze na Pedagogické fakultě, kde už od srpna stojí v čele děkanka Helena Koldová. Rozhovor s ní jsme vám přinesli v minulém čísle časopisu Journal. V listopadu se pak konaly volby kandidátů na funkci děkana na dalších čtyřech fakultách. Pokud rektor Tomáš Machula jmenuje kandidáty, které zvolily fakultní senáty, mužské a ženské síly ve vedení fakult se vyrovnají. Zatímco ještě v loňském roce stála v čele fakult jediná žena, profesorka Valérie Tóthová, v roce 2019 už by to měly být čtyři ženy – kromě Heleny Koldové dále Ivana Chloubová na Zdravotně sociální fakultě, Hana Šantrůčková na Přírodovědecké fakultě a Dagmar Škodová Parmová na Ekonomické fakultě.

FILOZOFICKOU FAKULTU POVEDE FILOLOG PEŠEK

Jako první se konala volba kandidáta na nového děkana na Filozofické fakultě. Docent Ondřej Pešek, dosavadní proděkan pro studium, neměl ve volbě protikandidáta a získal 9 hlasů z celkových 9 odevzdaných. Pokud jej rektor Tomáš Machula jmenuje do funkce, vystřídá 25. ledna 2019 současného děkana Vladimíra Papouška a mandát mu skončí v lednu 2023. „Žádné radikální změny ve směru, kterým se fakulta ubírá, činit nehodlám, naopak. Budu usilovat o to, abychom byli i nadále fakultou, která rozvíjí excelentní výzkum a bezprostředně

jej propojuje s výukou,“ říká dvaadvacetiletý Ondřej Pešek, který je v současné době také ředitelem Ústavu romanistiky. „Podrobné zprávy odborných komisí, které naši fakultu hodnotily v rámci procesu institucionální akreditace, objektivně pojmenovaly akademickou kvalitu Filozofické fakulty. To vnímám jako ten nejcennější základ, na němž bude fakulta v dalších letech stavět. Vědomí této kvality umožňuje naší oborové nabídce pružně reagovat na potřeby současné společnosti, ale zároveň je i závazkem, neboť vědeckou výkonnost týmů je nutné udržet i v budoucnu,“ doplňuje uznávaný filolog, který byl před

>> doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

čtyřmi lety jmenován rytířem Řádu akademických palm. Francie toto vyznamenání uděluje za zásluhy v oblasti vzdělávání, vědy a kultury.

SENÁT ZSF ZVOLIL DOSAVADNÍ PRODEKANKU

V čele Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, na které se vzdělává přibližně 2100 studentů, by pro příští čtyři roky mohla opět stanout žena. Členové akademického senátu fakulty v listopadu zvolili kandidátkou na funkci děkanky pro funkční období od 1. 2. 2019 do 31. 1. 2023 doktorku Ivanu Chloubovou. Ve volbě neměla protikandidáta a získala 13 hlasů z celkových 13 odevzdaných. Jmenuje-li ji rektor univerzity Tomáš Machula, vystřídá Ivana Chloubová začátkem února 2019 dosavadní děkanku Valérii Tóthovou, která vedla fakultu osm let, tedy po dvě funkční období, čímž naplnila maximální možnou lhůtu pro funkci děkana. Ivana Chloubová byla celých těchto osm let proděkankou pro studijní a sociální záležitosti ZSF JU, takže prostředí dobře zná - a pokud se stane děkankou, chce současné směřování fakulty zachovat a dále rozvíjet. Kombinaci zdravotnických, sociálních a bezpečnostních oborů, které tato škola studentům nabízí, považuje za velmi perspektivní. Mimořádně cenné je podle ní úzké propojení teorie s praxí, s čímž souvisí i skvělá uplatnitelnost absolventů na trhu práce. „Můžeme být hrdí na to, že připravujeme kvalitní odborníky. Dokladem je mnohonásobně převyšující poptávka po našich absolventech, kdy skutečně někteří zaměstnavatelé chtějí konkrétně absolventy naší fakulty,“ zdůraznila.

PRVNÍ DĚKANKA PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY

Také na Přírodovědecké fakultě senát volil pouze z jedné navržené kandidátky, profe-

>> Mgr. Ivana Chloubová, Ph.D.

sorky Hany Šantrůčkové. Ta by v případě jmenování rektorem měla současného děkana Františka Váchu vystřídat v dubnu příštího roku. V čele fakulty by tak poprvé od doby jejího vzniku stanula žena. Respektovaná bioložka z Katedry biologie ekosystémů se zabývá ekologií půdních mikroorganismů. Na fakultě založila obor Biologie ekosystémů, který je jediným v ČR, a poměrně dlouhou dobu vedla katedru stejného jména. Mimo jiné je také předsedkyní Etické komise Jihočeské univerzity. Bude přebírat fakultu, která stojí na špičce vědeckých, ale i pedagogických výsledků naší univerzity. Ve funkci děkanky bude nadále podporovat již existující přátelskou a tvůrčí atmosféru a ráda by se zaměřila na modernizaci studijních programů, zlepšení komunikace nejen přes fakultu, ale také mezi fakultou a třetími stranami. Stávající nebiologické obory považuje za důležitou a potřebnou součást fakulty z hlediska výzkumu i výuky „za předpokladu, že bude existovat alespoň částečný průnik s biologickými obory“. K tomu je potřeba, aby se obory nerozvíjely zcela odděleně, „propojeny komunikačním vakuem a aby existovala

>> prof. Ing. Hana Šantrůčková, CSc.

oboustranná vůle k rozvíjení společného výzkumu," vysvětluje Hana Šantrůčková.

EKONOMOVÉ VOLILI Z VÍCE KANDIDÁTŮ

Jedinou fakultou, která v listopadových senátních volbách nabídla souboj několika kandidátů, tak nakonec byla Ekonomická fakulta. Hlasy většiny senátorů získala docentka Dagmar Škodová Parmová, která z celkových 15 hlasů získala 9, druhý kandidát, docent Miloslav Lapka, získal hlasů šest. Dagmar Škodová Parmová tak v případě jmenování rektorem nahradí současného děkana docenta Ladislava Rolínka od 1. března 2019. Proděkankou pro studium Zemědělské fakulty byla v letech 2004 až 2006, dále pak v letech 2007 až 2011 pokračovala jako proděkanka Ekonomické fakulty, poté pět let působila jako prorektorka pro zahraniční vztahy. Díky této dlouhodobé zkušenosti ve vedení fakult i univerzity bude v případě jmenování chtít rozvíjet ekonomické programy nejen na úrovni fakulty, ale též na mezifakultní či mezinárodní úrovni. „Naprostě se ztotožňuji s posláním Ekonomické fakulty jako špičkové vzdělávací a výzkumné instituce otevřené městu, regionu i mezinárod-

nímu prostředí. Za podstatné považují, aby Ekonomická fakulta naplňovala svou vizi perspektivní vzdělávací instituce, klíčového partnera pro odbornou a podnikatelskou veřejnost, a k tomu zde panovala přívětivá tvůrčí atmosféra spolupráce na všech úrovních. S touto vizí fakulta před jedenácti lety vznikala, a proto i nadále bude snahou budovat fakultu moderní a uznávanou,“ nastínila plány Dagmar Škodová Parmová.

JAK SE VOLÍ DĚKAN

Děkan je nejvyšším představitelem fakulty. Kandidáty na děkany volí na svém zasedání fakultní akademické senáty. Na návrh fakultního senátu může být zvolený děkan k určitému datu jmenován do funkce rektorem univerzity. Funkční období děkana je čtyřleté a jedna osoba může tuto funkci vykonávat na téže fakultě nejvýše dvě po sobě bezprostředně jdoucí funkční období. Děkan má zpravidla možnost si sestavit svůj tým nejbližších spolupracovníků, zástupců – proděkanů. ●

*Text: Miroslav Vlasák
Foto: archiv kandidátů*

>> doc. Dr. Ing. Dagmar Škodová Parmová

NÁRODNÍ CENA ČR ZA SPOLEČENSKOU ODPOVĚDNOST

Zemědělská fakulta JU se v listopadu stala držitelem Národní ceny ČR za společenskou odpovědnost. V kategorii veřejný sektor si odnesla prvenství.

Prestížní ocenění nejlepším firmám a organizacím byla předána ve Španělském sále Pražského hradu. Vedle děkana, proděkana a tajemníka fakulty se slavnostního ceremoniálu zúčastnil i rektor Jihočeské univerzity.

Letos se konal již 18. ročník Národní ceny kvality České republiky a devátý ročník Národní ceny České republiky za společenskou odpovědnost. Vyhlašuje je Rada kvality České republiky, jejímž řízením je pověřeno Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Zemědělská fakulta JU získala již v roce 2011 Národní cenu kvality ČR (model Start plus) v kategorii veřejný sektor. O čtyři roky později získala ve stejné kategorii prvenství v rámci nejprestižnějšího ocenění programu Excelence. Letos v kategorii „Organizace veřejného sektoru, veřejně prospěšné organizace a organizace, jejichž hlavní náplní není podnikání,“ získala naše fakulta ocenění „Společensky odpovědná organizace II. stupně“ a mezinárodní certifikát „Committed to Sustainability (2 hvězdy)“.

Program Národní cena kvality ČR je jedinou soutěží v České republice pořádanou

CELKOVÉ POŘADÍ V KATEGORII VEŘEJNÉHO SEKTORU:

1. Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
2. Město Kopřivnice, Městský úřad Kopřivnice
3. Hlavní město Praha, Magistrát hlavního města Prahy

podle mezinárodních kritérií. Národní ceny kvality jsou v celém světě považovány za nejvyšší ocenění, jaké může firma či organizace získat. Jsou udělovány v 80 zemích světa podle stejných principů a pravidel.

Společensky odpovědné chování představuje dobrovolné převzetí spoluodpovědnosti za blaho a udržitelný rozvoj moderní společnosti. Společenská odpovědnost (Corporate Social Responsibility) a udržitelný rozvoj jsou v současnosti chápány jako strategie moderního managementu. Posláním Národní ceny České republiky za společenskou odpovědnost je podpořit moderní podnikání a společenskou odpovědnost prostřednictvím zpětné vazby, kterou organizacím poskytne nezávislé externí hodnocení. ●

100 LET ŽIVOTA STUDENTSKÉHO

Petr Hojdánek z Ekonomické fakulty zorganizoval společně s dalšími studenty v roce stoletého výročí Československé republiky oslavu dne boje studentů za svobodu a demokracii v kampusu Jihočeské univerzity. Jaká byla jeho hlavní motivace a jaké poslání chtěl právě 17. listopadu předat budoucím generacím?

Akci, která se konala 17. listopadu 2018 s názvem 100 let života studentského, jsem zorganizoval z důvodu, že my, studenti, bychom si měli připomínat podobná výročí, kdy naši vrstevníci v dobách minulých bojovali za naši svobodu a demokracii, kterou tu nyní máme.

Pro mě je 17. listopad především symbolem. Symbolem studentského odporu proti tyranizujícím režimům a vyjádřením touhy po změně. Vždy při vyslovení tohoto data skláním hlavu na znamení úcty ke statečnosti studentů, kteří v roce 1939 demonstrovali v ulicích proti nacistické okupaci, přestože věděli, jaký může přijít trest. Ten přišel právě 17. listopadu, kdy byly uzavřeny všechny české vysoké školy a studenti a s režimem nespolupracující kantoři byli posláni do koncentračních táborů. Devět hlavních studentských a akademických předáků pak bylo popraveno bez řádného soudu. Právě proto bychom nikdy neměli na tento den zapomenout. Stejně jako na něj nezapomněli studenti v roce 1989, kdy jejich připomínka událostí z roku 1939 a následný protestní průvod vedl až k pádu komunistického režimu.

Při příležitosti oslavy svátku všech studentů jsme plnili časovou schránku, do které měli účastníci akce možnost vložit předměty denní potřeby nebo takové předměty, které nějak specifikují naši dobu. Tento nápad vznikl vlastně náhodou. Chtěli jsme, aby naše akce byla něčím jedinečná, když se

koná právě ke stému výročí založení naší republiky. Časová schránka, která, doufáme, bude odkryta až za sto let, je opravdu něco výjimečného. Místo uložení schránky u lípy, kterou jsme k této příležitosti společně u Ekonomické fakulty zasadili, je rovněž symbolické. Už jen si zkusit představit, jak to tady asi za sto let bude vypadat, je neuvěřitelně fascinující. Pevně doufám, že se

to povede a opravdu se v roce 2118 schránka znovu otevře. S velkou pravděpodobností už ne za mé přítomnosti.

Popravdě by mě velmi zajímalo, co například dotyční budou mít na sobě, jak asi bude vypadat jejich všední den, nebo i jen taková drobnost, jestli tu bude ještě stát nějaká univerzita. Z těchto důvodů jsme vybrali stoletý časový úsek. To je tak dlouhá doba, že věci, které tam dnes vložíme, budou pro nálezce naprosto muzejním artiklem.

Pokud schránku odkryjí studenti, tak doufám, že budou také dělat ty stejné krásné věci, které děláme i my. Budou poslouchat muziku, komunikovat, diskutovat, milovat, cestovat, vytvářet přátelství, chodit na večírky, jezdit na stáže a poznávat zahraniční studenty a také si umět utvářet a obhájit svůj názor. A pokud budou mít něco zábavného nebo důležitého navíc, tak jim to ze srdce budu přát.

Vysokoškolští studenti, podle mého názoru, během celé existence naší republiky sehráli, a zřejmě ještě sehrají, velmi důležitou roli. Vzdělání pomáhá dělat správná rozhodnutí v byznysu, politice nebo ve vědě. Kdo není schopen se poučit z minulosti je odsouzen své chyby zopakovat. Nehledě na to, že univerzita není jen o studiu, ale také o setkávání lidí s určitými ambicemi nebo cíli. A právě tato setkávání pomáhají posouvat naši společnost vpřed. Nikdo nemůže porozumět všemu, a proto je potřeba spolupracovat. Pevně věřím, že při opakování situací z let minulých by i současní studenti byli schopni povstat a bojovat za svoji svobodu a spravedlnost.

Jedním z našich úkolů, kterým se budeme muset čím dál tím víc jako studenti zabývat, je naprosto jistě ověřování pravdivosti dat a různých informací na všech úrovních. Nyní žijeme v době informační. Skvělé je, že během několika kliků lze zjistit údaje, na které by dříve byly potřeba hodiny studia, nebo se můžeme dozvědět o událostech na druhé straně planety v reálném čase. Má to

však i svá úskalí, jako je například neautentičnost, zaujatost nebo úmyslné zkreslování reálného stavu. Další velkou výzvou bude podle mého názoru zavádění ekologických procesů do většiny sfér lidských činností. Protože, kdo jiný než vysokoškolsky vzděláni odborníci by mohli podobné postupy implementovat do různých jednotlivých firemních i osobních procesů. Pokud se má naše schránka za sto let otevřít, je potřeba, aby se k ní budoucí generace nemusely prokopávat přes tuny plastů.

Univerzita je významná instituce a jsem moc rád, že tuto akci podpořila. Nemalé díky patří také Ekonomické fakultě, protože bez ní by se určitě setkání neuskutečnilo. Velký dík patří i všem, kteří se na akci jakýmkoliv způsobem podíleli, jmenovitě Janu Novákovi za grafický návrh, Václavu Voskovi za poskytnutí aparatury a ozvučení, Jakubu Samkovi a Matyáši Hricovi za zdokumentování celé akce a její propagaci.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří přišli a tuto akci podpořili svou přítomností. Jsem moc rád že jsme mohli společně vzpomínat na ty, kteří obětovali život kvůli pravdě a svému přesvědčení. Jan Opletal, Jan Palach a mnoho dalších známých i méně známých studentů - hrdinů si to určitě zaslouží. Čest jejich památce! ●

Text: Petr Hojdánek

Foto: Aleš Motejl, Petr Štumpf

MÁME VÍCE DOKTORANDŮ NEŽ MAGISTRŮ

V čele Fakulty rybářství a ochrany vod stojí Pavel Kozák přesně rok. Nejmladší a nejmenší fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nabízí jednu z těch větších malých oborů, ročně nabírají osm desítek studentů. Ale diplom jich tu nakonec získá mnohem méně. Studium je náročné, bez cizích jazyků se studenti neobejdou. A většina doktorandů už je rovnou ze zahraničí.

„Nebudeme si nic nalhávat, pro studenty, kteří nejsou rozhodnuti přímo pro tento obor, nejsme fakultou první volby,“ říká děkan Fakulty rybářství a ochrany vod Pavel Kozák. Jenže i obor, který se na první pohled zdá okrajový, může naopak díky úzké profilaci velmi lákat. „Všichni naši absolventi jsou zaměstnaní, většina z nich najde uplatnění přímo v oboru.“ Fakulta má i obrovský technologický náskok a rozsáhlé zázemí ve Vodňanech, které je jedinečné minimálně v celé střední Evropě. Nejen rybničním hospodářstvím, ale i laboratořemi.

Rybářství a ochrana vod jsou hodně specifické obory. Zeptám se rybářsky - kde lovíte studenty?

Možná by se mohlo zdát, že výhradně na středních školách zaměřených na rybářství, ostatně hned vedle naší budovy ve Vodňanech sídlí střední rybářská škola, další je v Třeboni. Ale není to tak. V bakaláři nabízíme nejen obor Rybářství, ale i Ochrana vod, takže cílíme i na zájemce ze škol zaměřených třeba na ekologii. Určitě se ale neomezujeme jen na absolventy odborných škol, protože si držíme poměrně náročné studium a z odborných škol nám studium dokončuje méně studentů než z gymnázií.

Nově nabízíte i poměrně štědré stipendium až 10 tisíc korun pro příchozí studenty, kteří měli na střední škole výborný studijní prů-

měr. Je to tím, že byste jinak měli problém obor naplnit?

Hodně se u nás na fakultě diskutovalo, jestli máme zapotřebí lákat studenty na peníze. Nemáme, určitě ne. Ale toto stipendium je určeno pro nadané studenty. Nebudeme si nic nalhávat, pro studenty, kteří nejsou rozhodnuti přímo pro tento obor, nejsme fakultou první volby. Účelem stipendia pro příchozí studenty je přitáhnout sem nejlepší a ještě nerozhodnuté studenty, kteří mají šanci dostat se na kteroukoliv fakultu v republice. To, co do nich investujeme, se nám v budoucnu vrátí, protože mají šanci se na fakultě udržet a pokračovat dál, třeba i do Ph.D. studia. Jedná se o jednotky studentů. Navíc, další část stipendia je podmíněna získáním určitého počtu kreditů v prvním semestru. Tedy nestačí jen nastoupit, studenti musí ukázat, že odvedli nějakou práci.

Do prvních ročníků míří přibližně osmdesát studentů, takže mezi malými obory patříte spíše k těm početnějším. Můžete absolventům zajistit uplatnění na trhu?

Všichni naši absolventi jsou zaměstnaní, nemáme studenty evidované na úřadu práce. Většina z nich najde uplatnění přímo v oboru. Osmdesát nabráných studentů je sice jedno číslo, ale více než polovina studentů náročné studium nedokončí. Do magistra pokračuje každý rok deset až dvacet studentů, což není moc. Jiné je to u Ph.D. studia. Snaží-

me se o velkou internacionalizaci fakulty a v současné době se nám doktorské studium dostává do opačného módu, kdy máme většinu studentů ze zahraničí a začínáme mít nedostatek českých. Z každoročních deseti Ph.D. studentů máme pouze jednoho, nebo dva české.

Čím to je?

Naši studenti mají dobré uplatnění už při získání bakalářského nebo magisterského titulu. Zvláště ti nejlepší, o které bychom stáli jako o doktorandy. Nahrává tomu i nízká nezaměstnanost. Studenti zkrátka necítí potřebu pokračovat dál. Dobře vědí, že pro praxi a podnikání nepotřebují titul Ph.D. a magisterský titul je naprosto dostačující.

Prosperují podle vás obecně malé obory, nebo spíše bojují o přežití?

Myslím, že prosperují obory, které jsou opravdu unikátní. To je i náš případ. Naše fakulta je unikátní jak svým zaměřením na rybářství a ochranu vod, tak zázemím. Máme

k dispozici jedinečnou rybníční základnu, zázemí pro intenzivní chov ryb v recirkulačních systémech a v neposlední řadě nejmodernější biologické, chemické či toxikologické laboratorní vybavení na světové úrovni. Jsme jedineční uzavřeným chovem a reprodukci takřka třiceti druhů sladkovodních ryb a koryšů. Máme úzké vazby na rybářskou veřejnost v ČR, Evropě a ve světě. A hlavně máme špičkové vědce. Pokud některé malé obory neprosperují, pak je třeba se ptát, proč tomu tak je. Není o ně zájem, nebo se na jejich podporu zapomnělo? Zmíním naši Zdravotně sociální fakultu, kde jsou skutečně některé unikátní obory, které si zasluhují podporu, ale bohužel ministerstvo na ně při rozdělování peněz nepamatuje. Pak je na rozhodnutí univerzity, jestli tyto obory podrží. Myslím, že sociální nebo ekologické obory má cenu podporovat. Pouhá honba za počtem studentů dovedla naše školství tam, kde je. Vysoké školy bojují o počty studentů, za které dostanou finance a jejich kvalitativní úroveň je až na druhém místě.

Souhlasíte, když se o některých oborech, často i z úst vrcholných představitelů státu, mluví jako o zbytečných?

Říct o nějakém oboru, že je zbytečný, by mělo mít dost dobrou oporu v tom, že vím, o čem mluvím. Když jsem začínal s raky, také se to řadě lidí zdálo zbytečné. Dnes se na naší fakultě touto problematikou rozpracovanou do širšího pohledu ekologie a ochrany vodního prostředí zabývá přes deset lidí a obor se rozvinul i na dalších univerzitách. Za dva roky u nás ve Vodňanech budeme hostit celosvětovou konferenci zaměřenou na raky. Takže i obor, který se může někomu zdát až směšný nebo zbytečný, může mít význam, ale je potřeba za ním vidět konkrétní naplnění. Na druhou stranu také může být zajímavé nazvané obor, který se tváří důležitě, ale je obsahově prázdný.

Kromě oboru Rybářství nabízíte i obor Ochrana vod. Je to tím, že v sektoru rybářství není tolik pracovních pozic jako ve vodohospodářském?

Částečně ano, nechtěli jsme uměle navyšovat počty studentů rybářství. Navíc, ochrana vod má do budoucna velký potenciál, společnost řeší problém sucha a znečišťování vod. Jedním z důvodů bylo i to, že jsme chtěli vychovávat takzvané ochranáře, kteří budou mít praktický rybářský pohled na věc. Proto také připravujeme i v doktorském studiu program Ochrana vod, vedle už současného programu Rybářství.

Souvisí ochrana vod i s tím, že samo rybářství je významným znečišťovatelem?

Já bych s tím byl opatrný. Rybáři sice vnášejí do vody určité organické zatížení, ale není to až tak velký znečišťovatel jako například ostatní zemědělství či komunální odpad, které znečištění vod ovlivňují více. Dnes je rybářské hospodaření tak limitováno různými regulacemi, že ani k velkému znečišťování nemůže docházet. A protože nedochází ani

k navýšení produkce z rybníkářství, hojně se dnes využívají uzavřené recirkulační systémy jen s mírným doplňováním vody. V posledním programovacím období operačního programu Rybářství šla polovina peněz na rybníkářství a polovina na podporu chovu ryb v uzavřených recirkulačních systémech. Takže i naše fakulta se nutně ubírá tímto směrem.

Zmínili jste, že rybářství a ochrana vod je oborem budoucnosti. Zatím si jako fakulta držíte výsadní postavení v rámci celé střední Evropy. Obáváte se v nejbližších letech konkurence?

Obávám, naprosto reálně. Ne snad, že bychom kvůli tomu přestali existovat, ale část studentů by nám to jistě odvedlo. Teď třeba v Praze vzniká identický obor Akvakultura a péče o životní prostředí. Ten ale nechci vnímat jako konkurenci, jsou to naši kolegové, se kterými jsme propojeni a chceme si vzájemně vycházet vstříc. Každý z nás díky vzájemné spolupráci může nabídnout něco navíc. Na druhou stranu máme obrovský technologický náskok a rozsáhlé zázemí ve Vodňanech, které je jedinečné minimálně v celé střední Evropě. Nejen rybníčním hospodářstvím, ale i laboratořemi. A nesmíme zapomenout na know-how, protože díky našim špičkovým odborníkům jsme schopni na fakultu přilákat zahraniční studenty i z vyspělých zemí. Do budoucna chceme lákat nejen doktorandy, ale i studenty bakalářských a magisterských oborů, jejichž výuku nabízíme v angličtině již dnes.

Máte přibližně 150 zaměstnanců a 200 studentů, to je zajímavý poměr. Je to tím, že jste především výzkumnou fakultou?

Je to dáno dvěma faktory. Ten první je minoritní, ale přesto má vliv. Na rozdíl od ostatních fakult Jihočeské univerzity jsme totiž lokalizováni převážně ve Vodňanech, takže režijní věci si musíme obstarávat sami. Hlavní důvod

je skutečně ten, že jsme primárně výzkumnou fakultou. Nemusím to deklarovat jen na poměru pracovníků a studentů, ale i studentů na jednotlivých stupních. Přibližně sto studentů je v bakalářském stupni, v magisterském maximálně padesát a pak ještě šedesát studentů doktorských. Takže máme více doktorandů než magistrů! Zaměřujeme se na výchovu budoucích vědců, nejen lidí směřujících do praxe. Už v bakalářském stupni se snažíme studenty natáhnout do laboratoří.

Stává se vám, že si uchazeči nebo veřejnost myslí, že na fakultě učíte studenty chytat ryby?

Hodně studentů při příchodu do studia uvádí, že od útlého věku sportovně rybaří. Ale pokud sází jen na to, může pro ně být fakulta zklamáním, protože sportovní rybaření je opravdu jen okrajová záležitost. Nicméně nadané sportovce podporujeme vybavením nebo stipendiem.

Kdo je tedy vhodným adeptem pro studium?

Měl by to být člověk se zájmem o přírodu, rybářství a ochotou studovat i předměty, které třeba nejsou v oblasti jeho zájmu, například chemii, angličtinu a matematiku. Angličtina je pro nás naprosto zásadní, jednak se bez ní student uvnitř fakulty prakticky nedomluví a kromě toho v ní musí číst odborné publikace. V tomto jsme v oblasti zemědělských věd asi nejnáročnější v republice a určitě nám to část uchazečů o studium ubírá. Bez angličtiny to zkrátka nejde, pokud chce být absolvent v tomto oboru špičkou.

Hlavním předmětem vašeho badatelského zájmu jsou raci. Naposledy jsme se potkali v roce 2013, kdy jste vypouštěl v lokalitě na Písecku raky říční do přírody. Jak se jim od té doby daří?

Naposledy jsme lokalitu v Semicích monitorovali minulý rok, nádrž se zatím nevypouštěla, takže doufám, že raci prosperují. Ale

přiznám se, že minimálně třetí sezónu už nemám čas dostat se do terénu a monitoring provádějí kolegové. Každopádně raci mají mezi obyvateli Semic velký ohlas, místní jsou na ně patřičně hrdí. V oblasti Píseckých hor máme několik lokalit, kde se našim vysazeným rakům úspěšně daří.

Nehrozí, že budou brzy podobné račí lokality pouhými ostrůvky v „moři“ nepůvodních druhů? Nedávno jsem četl, že se už i v Lipně začal prosazovat nepůvodní rak pruhovaný a vytlačuje našeho raka říčního.

Za vysazení nepůvodních druhů v Evropě může člověk. Ať už se jednalo o raka signálního, pruhovaného nebo třeba červeného. Pak už to jde většinou cestou přirozené migrace, kdy se raci posouvají po toku. Rak se ale na větší vzdálenosti sám nepřesune. Řekl bych, že v polovině případů za to opět může člověk, který je přemísťuje na další lokality. Byl jsem svědkem řady případů, kdy se lidé snaží zachraňovat raky a přitom nerozpoznají původní druh od nepůvodního. Rak pruhovaný je používán také jako nástraha pro lov dravých ryb ve sportovním rybářství. Odhaduji, že takto se dostal do Lipna. My se už dlouho aktivně snažíme původní raky chránit a vytvářet pro ně izolovaná útočiště, takzvané „archy“, kam se nemohou dostat po vlastní ose – to je i případ lokalit v Píseckých horách.

Za pár let už možná budeme považovat raka pruhovaného za součást české přírody...

Pokud se smíříme s tím, že jsme si ho sem zavlekli sami, vytlačil nám naše původní raky a že budeme mít vody chudé na život, eutrofizované, pak ano. Rak má vliv na veškerý ekosystém lokality.

Stává se, že nezkušený akvarista vypustí nepůvodního raka do vody, aniž by si uvědomil, že tím ohrožuje naši populaci raků, třeba račím morem?

Správně jste zmínil akvaristy. S těmi se bo-

hužel do českých vod dostává rak mramorovaný, který ke všem nebezpečím, jako je račí mor nebo rychlejší reprodukce, přidává ještě jedno – rozmnožuje se partenogeneticky. To znamená, že k reprodukci stačí jediný exemplář, samice. Je tak nenáročný, že se rozmnožení a odchov podaří i ve sklenici od okurek. A co pak s ním? Neznám chovatele, který by s potěšením zlikvidoval svoje výpěstky. Takže to vyřeší vypuštěním do volné přírody. Je to opravdu velká hrozba. I kdyby nebyl nakažen račím morem, za několik let se rozmnoží tak, že začne našeho raka vytlačovat. Na raka mramorovaného stále ještě narazíte v každé akvaristice, i když se naštěstí evropská legislativa zpřísnuje.

I když jsou raci odnepaměti součástí naší přírody, víme toho o nich málo. Čím vás osobně fascinují?

Rak fascinuje snad každého. Můžete o něm hodiny vyprávět a lidé poslouchají. Je opředěn tajemstvím už jen tím, že je to noční živočich, žije ve skrytu ve vodě, je bezobratlý a přitom dost velký a ještě se nám zdá se svými klepety trochu nebezpečný. Fascinující je třeba úniková reakce, jednoduchý a přesto účinný reflex. Podle toho, ze které strany přichází podnět – predátor, zvolí rak únikovou reakci, buď nahoru, nebo dozadu.

A právě to, že raci chodí pozpátku, je asi jediné, co vám laik o rakovi poví.

To je svým způsobem nesmysl, spíše bych řekl, že dokáže chodit i pozpátku. Z vody cítí menší nebezpečí než na suchu, takže do ní jdou pozpátku, aby se mohli chránit klepety. Úniková reakce ve vodě je také pozpátku, kdy rak nastartuje svůj „raketový motor“ a unikne rychlým pohybem abdomenu a ocasního vějíře. Tohle svalstvo mimochodem lidí zajímá i z kulinářských důvodů. Z raka je po uvaření totiž využitelné jen právě maso z abdomenu a pak z klepet. Zpětně se vrátím k dotazu, zda není jedno, jakého raka máme v našich

vodách. I z kulinářských důvodů si vážme našeho raka říčního. Měl jsem možnost ve světě ochutnat mnoho různých druhů raků, ale rak říční patří jednoznačně k nejlepším.

Na fakultě máte několik patentů, například omega3kapra obohaceného o kyseliny, produkuje kaviár přátelský k jeseterům bez nutnosti jejich zabíjení. Nechystáte třeba raka „protektora“, který by hlídal čistotu vody?

Toho vlastně máme. Už tři roky využívá licenci na náš patent a spolupracuje s námi pivovar v Protivíně, kde se naši raci používají jako systém včasného varování před znečištěním vody používané pro výrobu piva. Používáme zde raky signální, kteří se dokáží dobře adaptovat na nové prostředí a tím pádem nedávají tolik falešných stresových reakcí. Navíc se, na rozdíl od raka říčního, nejedná o kriticky ohroženého živočicha. Raci se takto dají využít k testování kvality vody ve vodárnách a dalších zdrojích pitné vody. Tam se často používají jako bioindikátory pstruzi, rak ale zaznamená řádově mnohem nižší koncentrace znečištění.

Jakým způsobem raka pro monitoring vody využíváte?

Já často používám termín, že rak je živá chemická laboratoř. Navíc s velmi krátkou dobou analýzy. Rak dokáže v podstatě během několika vteřin zachytit ve vodě jakékoliv pachy, ať se jedná o potravu, nebo různé formy znečištění. Používáme systém monitoringu račího srdce, který nám vyhodnocuje reakce raků na změnu prostředí s ohledem na změnu jejich srdeční aktivity a chování. V současné době máme přijatý evropský patent, vylepšující tento neinvazivní způsob monitoringu tím, že celý systém je bezkontaktní. ●

Rozhovor najdete na www.universitas.cz

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

FAKULTA PŘIPOMNĚLA HISTORIKA JOSEFA PETRÁŇE

Historický ústav Filozofické fakulty JU připomněl mimořádné vědecké a pedagogické zásluhy profesora Josefa Petráňe na prosincovém vědeckém semináři.

Seminářem nazvaným Dílo Josefa Petráňe a současná historická věda vzdal Historický ústav FF JU poctu jednomu z nejvýznamnějších českých historiků, kterému roku 2005 naše univerzita udělila čestný doktorát. Jednotliví účastníci se ve svých sděleních snažili postihnout profesorův osobní přínos pro současnou historickou vědu. V průběhu dvoudenního vědeckého zasedání vystoupilo čtrnáct historiků, kteří působí na Filozofické fakultě JU.

Prof. PhDr. Josef Petráň, CSc., dr. h. c., se narodil v roce 1930 v Ouběnicích nedaleko Benešova. O rodné obci vydal několik prací. Ve svém díle se zabýval především hospodářskými a sociálními dějinami pozdního středověku a raného novověku. Svůj profesní život spojil s Univerzitou Karlovou v Praze, kde začátkem devadesátých let působil i jako prorektor. V roce 2008 obdržel státní vyznamenání, medaili Za zásluhy. Zemřel v prosinci loňského roku ve věku 87 let.

Letos v květnu Historický ústav FF JU získal většinu knih z pozůstalosti tohoto významného českého historika. Tematický zá-

běr řádově stovek publikací se týká především dějin české společnosti v období od středověku po 20. století, duchovní i hmotné kultury, vzdělanosti a výuky dějepisu. Všechny knihy budou čtenářům k dispozici k vypůjčení jako součást knižního fondu Akademické knihovny Jihočeské univerzity.

Knihovna profesora Josefa Petráňe je v pořadí již druhá knihovna, kterou Historický ústav obdržel. První v pořadí byla knihovna prof. PhDr. Františka Šmahela, DrSc., dr. h. c., kterou Historický ústav získal v roce 2005. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv FFJU

UNIKÁTNÍ OBORY NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Přečtěte si část článku, který vyšel na serveru vysokých škol Universitas, jehož je od letošního roku naše univerzita součástí a příspěvatelem.

Malých oborů je mnoho, těch unikátních s nadějnou budoucností je ale jen pár. Co je spojuje? Často patří ke konkrétnímu regionu, ale jejich význam je celorepublikový, mnohdy i nadnárodní. Rybářství a ochrana vod v jižních Čechách, textilní průmysl v Liberci, vlnářství v Brně, výbušniny v Pardubicích nebo slévárenství v Ostravě.

Podle arboristy Jiřího Rozsypálka z Mendelovy univerzity v Brně tkví budoucnost vysokoškolského vzdělávání právě v malých, ale unikátních oborech. „Mohou jít do větší hloubky a produkovat menší množství absolventů, kteří jsou ale v daném oboru nejlepší,“ říká.

O jaké malé obory je v Česku stále zájem, jaké nové vznikají a jaké se naopak potýkají s nedostatkem studentů?

RYBÁŘSTVÍ LÁKÁ I ZAHRANIČNÍ STUDENTY

Najde se jen málo obdobných příměrů, jako je spojení jižních Čech a rybníkářství. Obor Rybářství tak na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích nikoho nepřekvapí. Studenti na jedinou fakultu svého druhu ve střední Evropě – totiž na Fakultu rybářství a ochrany vod – míří nejen z celé republiky, ale i ze zahraničí. Prostředí v laboratořích a učebnách je tak mezinárodní a čeští doktorandi jsou tu dokonce v menšině.

Rybářství je sice jihočeská tradice a rybníky bezmála kulturním dědictvím, ale bylo k němu potřeba přidat nějakou další smysluplnou odbornost a tou je voda a její

ochrana. Právě propojení problematiky rybářství a ochrany vod je unikátní. „Udržitelnost rybářství se bez ochrany vod neobejde. Navíc v sektoru rybářství pracuje v České republice několik stovek lidí, kdežto v sektoru vodohospodářském tisíce lidí. Všichni naši absolventi se díky tomu v posledních třech letech uplatnili na trhu práce,“ vysvětluje proděkan fakulty Martin Kocour.

O obor je zájem, první ročníky, kam každoročně míří asi osmdesát studentů, není problém naplnit. Fakulta si i přesto chce kvalitní uchazeče pojistit, a tak jako jedna z mála nabízí uchazečům s výborným středoškolským studijním průměrem mimořádné stipendium až deset tisíc korun. A na stipendiích nešetří ani potom.

ČESKÝ MANCHESTER HLÁSÍ PLNO

Liberci se říká „český Manchester“ kvůli tamnímu textilnímu průmyslu. A zdejší Fakulta textilní Technické univerzity v Liberci jako jediná v republice poskytuje vysokoškolské vzdělání napříč celým textilním oborem a všechny její obory je možné považovat za unikátní. V této oblasti je dokonce jednou z největších fakult v Evropské unii.

Uchazeči sem přicházejí z celé republiky a částečně i ze Slovenska. Třeba na obor Textilní technologie, materiály a nanomateriály každoročně zamíří šedesát až osmdesát studentů.

Podle proděkanky fakulty Jindry Porkertové se studijní program daří bez problémů naplnit. „Registrujeme z firem zvýšenou poptávku právě po absolventech technologických“

kého a materiálového zaměření,“ potvrzuje rostoucí zájem o technické obory.

ARBORISTŮ BUDE ČÍM DÁL VÍC TŘEBA

Naopak přírodovědné obory často o studenty bojují. Svě o tom vědí třeba na Mendelově univerzitě v Brně, kde vychovávají budoucí arboristy. Zájem středoškoláků o obor mírně klesá. Studijní program Arboristika nikdy v historii neměl více než dvacet prezenčních studentů v ročníku.

„To byl částečně i záměr, protože se jednalo o excelentní obor na naší fakultě a nebylo tak záměrem vzdělávat masy studentů. Nicméně v poslední době se číslo přijatých studentů začíná blížit deseti, což je hraniční a my doufáme, že se trend do budoucna opět obrátí,“ věří Jiří Rozsypálek z Ústavu ochrany lesů a myslivosti Mendelovy univerzity v Brně.

Přírodovědné obory jsou podle něj spíše na okraji zájmu studentů středních škol. Částečně to ale může být ovlivněno slabým povědomím veřejnosti o tom, že arboristika vůbec existuje a že to není jenom ořezávání stromů.

Přesto vidí budoucnost oboru pozitivně. „Na otázku, proč je arboristika důležitá, odpovědělo letošní léto. V částech měst a obcí, kde nejsou stromy, se téměř nedalo v tropických dnech existovat, zatímco v zastíněných ulicích se vzrostlou zelení bylo daleko lépe. S ohledem na extrémní prostředí v městských ulicích dnes není možné vysazené stromy udržet bez péče arboristů, kteří se o zeleň starají. Tihle odborníci budou v budoucnu potřeba,“ věří Rozsypálek.

SLÉVAČE POTŘEBUJEME VŠICHNI

Na Ostravsku má silnou tradici slévárenství. Kromě klasických provozů se v posledních letech ve městě a blízkém okolí otevřela řada moderních slévárenských podniků využívajících špičkové technologie. Stále se však jedná o slévárny průmyslového charakteru.

Hluběji na Moravě už častěji narazíme na umělecké slévárny. Kvalifikované absol-

>> Umělecké slévárenství na Vysoké škole báňské - Technické univerzitě Ostrava

venty jim už dvě desetiletí dodává Fakulta materiálově-technologická, která na Vysoké škole báňské - Technické univerzitě Ostrava provozuje obor Umělecké slévárenství. Ročně na něj nastupuje průměrně deset studentů.

„Udržujeme malé studijní skupiny z důvodu časové náročnosti intenzivní praktické výuky ve slévárenských laboratořích a dílnách,“ říká Ivana Kroupová z Katedry metalurgie a slévárenství.

O budoucnost slévárenského řemesla se nebojí. „Bez odliktů to zkrátka nejde. Nacházejí se doslova všude kolem nás – v automobilech, domácnostech, továrnách i nemocnicích. I s uměleckými odliktů se můžeme setkat v mnoha podobách, ať už to jsou klasické sochy slavných vojevůdců, okrasné lavičky, šperky či například zvony v kostelních věžích,“ vysvětluje a dodává, že by byla škoda neudržet obory, které lidstvo provází už tisíce let.

PARDOBICE, CENTRUM SPECIÁLNÍ CHEMIE

Pardubice nejsou jen městem perníku, hokeje a dostihů, ale od roku 1920 také chemie a kolébkou plastických tržavin semtex a hnacích hmot pro zbraňové systémy. Nejen ve světoznámé firmě Explosia, ale i u dalších producentů a uživatelů výbušin a pyrotechnických výrobků je poptávka po inženýrech – výbušinářích, absolventech oboru Chemie a technologie výbušin na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice.

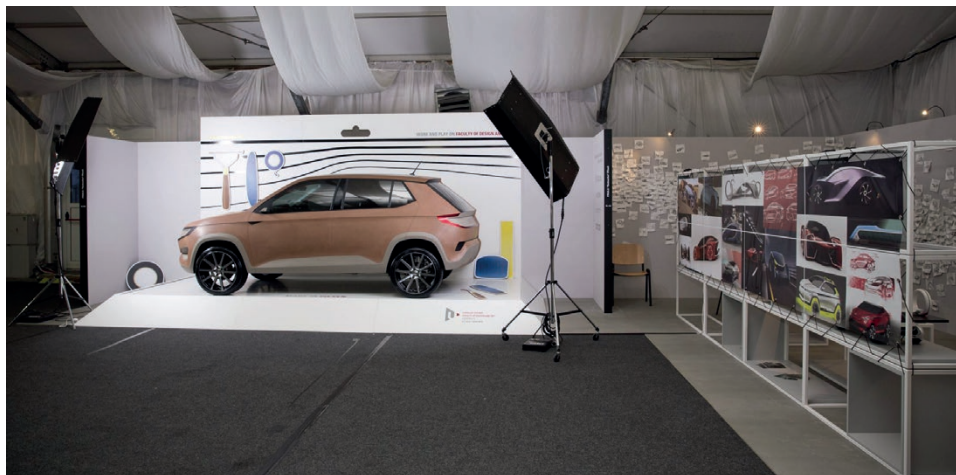
Ještě před deseti lety se roční průměr absolventů pohyboval mezi pěti a šesti inženýry a dvěma absolventy doktorského studia. V důsledku poklesu zájmu o studium technických oborů obecně se nyní průměr absolventů magisterského studia pohybuje okolo tří za rok. Na druhou stranu mírně vzrostl zájem o doktorské studium inženýrství energetických materiálů.

S nezájmem mládeže o studium technické chemie ostře kontrastuje zvýšený zájem průmyslu o specialisty oboru výbušin, který v Pardubicích byl a zůstává jediným na území bývalého Československa. Nedostatek specialistů oboru firmy řeší vysíláním

svých zaměstnanců do licenčního studia Teorie a technologie výbušin. Obor tak má význam, i kdyby byl pro fakultu méně ekonomicky zajímavý. „Nejen z hlediska tradice, kdy Československo s Belgií byly před druhou světovou válkou zbrojnicemi nejen Evropy a ČSR významně pomohla vzniku státu Izrael zbraňovými dodávkami, ale i z hlediska soběstačnosti zejména v oblasti obrany, což je v současnosti výrazně mezinárodní situací a navazujícím oživováním speciálních technologií,“ říká Svatopluk Zeman z Ústavu energetických materiálů Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice a doplňuje, že významná je i angažovanost na protiteroristické aktivitě v měřítku armád NATO. Nejde však jen o obranu státu. Požadavky na vývoj oboru klade i intenzifikace procesů dobývání surovin, rozvoj dopravního stavitelství a aplikace energetických materiálů v nevybušinářských odvětvích chemického a farmaceutického průmyslu.

UNIKÁTNÍ RESTAUROVÁNÍ V LITOMYŠLI

Stabilní zájem je o studium na Fakultě restaurování v Litomyšli, která spadá pod Univerzitu

>> Studenti Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara se věnují transport designu a automobilovému designu.

Pardubice. „Kvalitních uchazečů o studium je dlouhodobě dvojnásobek až trojnásobek. Nepříznivá demografická situace minulých let se téměř neprojevila. Do ročníku přijímáme jen ty nejkvalitnější uchazeče. Nároky máme vysoké,“ říká proděkan fakulty Tomáš Kupka.

Cílem studijního programu je výchova specialistů v oblasti restaurování a konzervace uměleckých a umělecko-řemeslných děl na různých podložkách v rámci ateliérového i terénního restaurování. Obnova a péče o kulturní dědictví je z velké části závislá na ekonomické kondici majitelů a správců památek. „Pokud je ekonomický systém v konjunktuře a současně je vůle věnovat finanční prostředky na obnovu kulturního dědictví, může obor restaurování spíše prosperovat,“ upřesňuje Tomáš Kupka.

PLZEŇSKÉ NOVINKY

V dalších městech si regionální tradici unikátních oborů teprve budují, zejména v souvislosti s moderními technologiemi. Například Plzeň patří v tuzemsku k lídrům v oblasti bezpilotního letectví a využívání dronů. Fakulta aplikovaných věd ve spolupráci s Fakultou elektrotechnickou a Fakultou strojní nabízí od září 2017 certifikátové studium Technologie pro bezpilotní létání.

A na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara má před akreditací unikátní specializace Design modelling, která se zatím v Česku nevyučuje. „Je to mimořádně perspektivní obor, který umožní práci na zakázkách od firem z automobilového průmyslu,“ říká tisková mluvčí univerzity Šárka Stará.

Západočeská univerzita byla také průkopníkem v oboru Geomatika. Obor, po kterém byla v 90. letech vzhledem k privatizaci majetku velká poptávka, tu studovali lidé ze všech koutů republiky od roku 1995. Jakékoliv rozhodovací procesy, které souvisejí s geodaty, se dnes nedělají v terénu. Soudy rozhodují podle informačního systému katastru nemovitostí. „Dříve mapa zobrazovala

stav o mnoho let starší, neaktuální, dnes máme šanci díky moderním technologiím sběru a zpracování geodat získávat potřebné údaje v reálném čase a rozhodovat aktuálně na jejich základě,“ říká garant oboru Václav Čada. Posledních několik let je možné tento obor studovat i na pražském ČVUT.

SOCIÁLNÍ ZEMĚDĚLSTVÍ

Příkladem, kde dochází k propojení tradice s novým evropským trendem, je sociální zemědělství, které má napomoci rozvoji venkova. Bakalářský obor Sociální zemědělství se jako první v ČR pokouší akreditovat Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V případě jižních Čech tedy opět hraje roli silná regionální vazba na zemědělství.

„V oblasti sociálního zemědělství je nezbytné vzdělávání, aby zemědělství podnikatelé více rozuměli práci s osobami sociálně a zdravotně znevýhodněnými a byli připraveni přijímat je různými způsoby na své farmy,“ vysvětluje garant oboru Jan Moudrý ze zdejší Katedry agroekosystémů.

Jednou z takových farem je Dvůr Čihovice v jihočeském Týně nad Vltavou, který je pilotním projektem sociálního zemědělství pro celou střední Evropu a zaměstnává lidi s lehkým mentálním postižením. „Někdy říkám, že ústavy bývají domy smutku, zatímco na farmě je veselo. Statek úžasně ožije už jen tím, že někdo umí prožít obyčejnou radost z úrody jablek nebo narození telete. Sedlák obvykle žije na statku jen s rodinou, tady se ale najednou musíte o někoho postarat, přenést část zodpovědnosti,“ říká soukromý zemědělec Jiří Netík, který se podílel na vytváření metodiky sociálního zemědělství pro Českou republiku a úzce spolupracuje na přípravě oboru se Zemědělskou fakultou. První absolventy oboru už netrpělivě vyhlíží. ●

Kompletní článek najdete na www.universitas.cz

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv fakult

ABSOLVENTI POPŘÁLI FAKULTĚ K VÝROČÍ

Slavní čeští hokejisté, poslanci a hejtmani, televizní moderátoři, zpěváci – asi byste byli překvapeni, koho všeho můžete najít mezi známými absolventy Pedagogické fakulty JU. Fakulta, která letos slaví sedmdesátileté výročí, na svém webu zveřejnila gratulace a medailonky několika z nich.

Pedagogickou fakultu pozdravil v dopise například český velvyslanec ve Spojených státech amerických Hynek Kmoníček, který tu počátkem 80. let studoval hudební vědu. Dodnes se rád do Českých Budějovic vrací. „Přátelství z dávných dob pokračují a fakulta, která právě slaví 70 let od svého založení, je hrdě uvedena v každém mém životopisu, ať už jde o jazyk jakkoliv exotický,“ zmiňuje český diplomat.

Za úspěšným absolventem ale nemusíme do Ameriky. Stačí zůstat na půdě univerzity. Současný prorektor pro vnitřní hodnocení Bohumil Jiroušek na fakultě vystudoval český jazyk a literaturu v kombinaci s dějepisem. Do prvního ročníku vysokoškolského studia nastoupil v létě 1990. „Vzpomínám především na raná devadesátá léta, éru optimismu v české společnosti, která se promítala i do vysokoškolského prostředí, včetně vzniku Jihočeské univerzity. Leckteré změny byly tehdy možné rychle, nevadilo nám po večerech shánět – a čist – filosofické knihy ve starých překladech z meziválečné éry, když novější vydání neexistovalo,“ říká Bohumil Jiroušek.

Přátele na celý život a dobrý profesní základ dala Pedagogická fakulta řediteli Jihočeské vědecké knihovny Ivovi Karešovi. K fakultním sedmdesátinám popřál pedagogům motivované studenty a studentům kvalitní kantory. A všem dohromady, aby konečně došlo k takovým úpravám vzdělávacího systému v České republice, které

učitelům zajistí uznání a náležité postavení. „Vzdělávání mladé generace je z hlediska budoucnosti ta nejdůležitější věc a společnost by tyto dluhy měla napravit,“ říká Ivo Kareš, který v minulosti devět let vyučoval na českobudějovických školách.

ÚSPĚŠNÍ BOHÉMOVÉ

Známa folková zpěvačka Pavlína Jíšová dodnes na koncertech říká, že je vystudovaná učitelka a zdaleka není mezi umělci na českých pódiích ojedinělým případem. Přiznává ale, že bohémský život muzikanta se s vysokoškolským studiem těžko slučuje. „Hudba byla velké lákadlo, které mě odvádělo od studií. Nebyla jsem vzorná studentka. Opakovala jsem jednou třetí a jednou čtvrtý ročník oboru český jazyk – hudební výchova. Svě známky a zapsané studijní předměty už nemám k dispozici. Tak ráda bych si prohlédla indexy – uplavalý o povodních v roce 2002,“ prozradila zpěvačka.

Bohémský studentský život vedl i tehdejší student germanistiky a historie, a také univerzitní reprezentant v basketbalu, Vít Rakušan. Úspěšný starosta Kolína a poslanec Parlamentu ČR má k učitelství vztah a i přes rozjetou politickou kariéru ho žáci kutnohorského gymnázia mohou znát jako němčináře. České Budějovice si zamiloval a studentský život mu dal mnohé. „Přátele na celý život. Veselost devadesátých let a přelomu tisíciletí. Volnost, radost, svoboda, o které, na rozdíl od dnešních

dnů, tak nějak nikdo nepochyboval.“ I když nepatřil ke vzorným studentům, s láskou a respektem vzpomíná na germanisty Hildegardu Bokovou, Václava Boka a historika Roberta Saka. Univerzitě přeje, ať se jí daří vychovávat osobnosti. „Ne jen vědomostní bázi vybavené absolventy, nýbrž skutečné učitele. Mladé lidi, kteří si osvojí tohle náročné řemeslo a budou schopni své žáky účinně a kvalitně vzdělávat, ale i připravit na složitý ‚svět změny‘ kolem nás.“

Dalším učitelem, který je občansky a politicky angažovaný, je absolvent matematiky a zeměpisu Šimon Heller. „Studentská léta, to byl jeden velký mejdan. Potkal jsem spoustu přátel a skvělých vyučujících a jsem za to moc rád,“ říká Šimon Heller, který na gymnáziu v Třeboni vyučuje zeměpis. Fakultě přeje, aby byla co nejvíce otevřená. „Přál bych si, aby z ní vycházeli studenti, kteří chtějí měnit svět, kteří chtějí dělat velké věci, protože takové lidi společnost potřebuje.“

ZLATÍ ÁMOSOVÉ

Pedagogická fakulta vychovala i několik Zlatých Ámosů, tedy učitelů, kteří uspěli v anketě o nejoblíbenějšího učitele České republiky. Patří mezi ně i Jarmila Ichová, která na fakultě vystudovala aprobaci matematika a biologie. Zlatého Ámose vyhrála v roce 1999. V roce 2010 obdržela cenu Učené společnosti České republiky pro středoškolské pedagogy. V současné době vyučuje matematiku a biologii na Gymnáziu Jírovcova. „Na fakultě byl vždy někdo, ke komu jste mohli vzhlízet. Pro mě to byl třeba profesor Papáček,“ připomíná oblíbeného biologa. Učitelství podle ní není povolání, ale poslání. „Současným studentům bych chtěla vzkázat, aby si dobře uvědomili, do čeho vstupují. Musí mít děti opravdu rádi a být velkými odborníky, aby je mohli zaujmout a zvládnout těžký tlak ve školství. Pokud energii, kterou dětem

Naši absolventi blahopřejí fakultě k 70. narozeninám a vzpomínají na svá studentská léta. Více na www.pf.jcu.cz.

odevzdáte, nejste schopni čerpat od nich zpátky, velmi brzy se vyčerpáte,“ upozorňuje Jarmila Ichová. Přeje si, aby se poměry ve školství zlepšily natolik, že „na Pedagogickou fakultu znovu budou chodit ti nejlepší studenti z gymnázií a středních škol, jako tomu bylo dříve.“

Držitelem ocenění ČEZ Ámos fyzikář roku se stal v letošním roce Vladimír Vochozka, který Pedagogickou fakultu nejen vystudoval, ale v současné době tu působí na Katedře aplikované fyziky a techniky. Na studium vzpomíná rád. „Pamatuji si na doktora Špuláka, který nám tady v té místnosti odpálil láhev s dusíkem, což je perfektní pokus, který podle něj používám dodnes,“ vzpomíná Vladimír Vochozka, který je typickým příkladem nadšeného učitele, pro něhož je práce posláním. A právě mnoho takových nadšenců, jako je on sám, přeje fakultě i do dalších let. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Libor Sváček

BETLÉM

JAKO SYMBOL VÁNOC

Blíží se čas, kdy všude vidíme betlémy, typický symbol Vánoc. Odborník na starozákonní biblistiku Adam Mackerle z Teologické fakulty pro čtenáře Journalu vysvětluje jejich význam.

Často o Vánocích hovoříme jako o svátcích míru a pokoje, o svátcích rodinného kruhu, o době, kdy bychom si měli prokazovat lásku a být na sebe milí (jako by to v průběhu ostatních dní v roce neplatilo). Částečně pod povrchem přitom zůstávají křesťanské kořeny tohoto svátku – připomínka a oslava narození Ježíše, Božího syna.

Umělecké ztvárnění této události, betlémy, bývají provedeny nejrůznějším způsobem: velké nebo malé, plné postav či jen minimalistické, z nejrůznějších materiálů a různé umělecké kvality. Vyobrazují scénu malého Ježíška, položeného v jeslích, nad nímž se zbožně sklánějí Maria a Josef, o volu, oslu a další zvířené nemluvě. Přes pestrost zpracování má tato scéna mnoho stálých prvků s přesným významem a poselstvím.

Máme před sebou scénu krátce po porodu. Bývá znázorněna velmi idylicky, všechny postavy se rozplývají štěstím, radostí a láskou, ovšem ve skutečnosti právě ve špinavém chlévě mezi domácími zvířaty proběhl porod. Dítě je položeno nikoli do čisté košičky, nýbrž do jeslí – do krmelce se slámou pro dobytek. O hygienických podmínkách této kritické situace v životě ženy a dítěte asi netřeba hovořit a naši studenti oboru Porodní

asistentka si o tom asi budou myslet své. Život je nezřídka mnohem syrovější, než jak bychom jej chtěli vnímat.

Vedle pochopitelných postav matky Marie a otčima Josefa se na scéně pravidelně objevují vůl a osel. Tato dvě tradiční zvířata odkazují na prorocství starozákonního proroka Izajáše. Ten hned na začátku své knihy vytyká Izraelcům, že i taková prostá zvířata jako vůl a osel poznají svého pána, ale Izraelci jsou naprosto nechápaví a svého Boha neznají – jsou ještě méně chápatí než vůl či osel. A tak zatímco si Izraelci v Ježíšově době šli každý za svým, u právě narozeného Božího syna bdí jen vůl a osel. Připomínají, že často lidem v nouzi pomáhají, byť jen svou přítomností, ti, kteří by vůbec nemuseli, zatímco ti, od nichž se pomoc očekává, jsou daleko a nestarají se. Podobnou roli mají na scéně i pastýři. Andělé, kteří oznamovali radostnou zprávu o narození

Božího syna, se neukázali králi, velmožům, bohatým či mocným lidem, ani „střední vrstvě“, nýbrž těm nejprostším, pastýřům. Ti na to také patřičně reagují – přicházejí se Ježíši poklonit. Ne jako král Herodes, který se ve strachu o svou moc pokusí Ježíše zabít a s ním pro jistotu nechá vyvraždit všechny děti do 2 let věku z celého okolí...

Už 2018 let uplynulo od narození Ježíše v jednom zapadlém chlévě provinčního městečka Betléma někde na okraji tehdejšího kulturního světa.

Mnoho betlémů je doplněno zpívajícími anděly a stuhou s latinským nápisem „Gloria in excelsis Deo“. Tato slova podle Lukášova evangelia volali andělé a vyjadřují, že Ježíšovo narození je radostnou událostí. Český překlad zní: Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Konečně se u jeslí s Ježíškem objevují tři králové s dary. Ve skutečnosti evangelista Matouš hovoří jen o mázích, o perských mudrcích, kteří přinášejí zlato, kadidlo a myrhu; až křesťanská tradice z nich udělala krále, ustálila jejich počet na tři a dala jim dokonce i jména: Kašpar, Melichar a Baltazar. Tyto postavy jsou nám možná nejbližší ze všech – představují „pohany“, osoby nežidovského původu, které se z veliké dálky přišly poklonit narozenému Božím synu. Stojí vedle vola, osla a pastýřů mezi těmi, kdo poznali Boha, který přišel na zemi mezi lidi – opět na rozdíl od Židů, od domácích, kteří si toho ani nevšimli. Jejich dary jsou výmluvné: zlato pro Ježíše-krále, kadidlo pro Ježíše-Boha – a myrha pro pomazání

mrtvého těla jako předzvěstí kruté smrti, která toto dítě jednou čeká. Opět malebným závojem proniká hořká realita lidského života, který na sebe Bůh vzal.

Betlémská scéna není jen součástí vánoční idyly. Nezapomeňme, že máme před sebou ztvárnění události, od níž počítáme letopočet. Už 2018 let uplynulo od narození Ježíše v jednom zapadlém chlévě provinčního městečka Betléma někde na okraji tehdejšího kulturního světa (skutečnost, že se Dionysius Exiguus na počátku 6. století při výpočtu roku této události o několik málo let zmýlil, nehraje roli). Scéna je dokladem toho, že i ty zdánlivě nejmenší události se časem ukážou jako ty nesmírně důležité.

V lidových podáních zůstane scéna narození Ježíše Krista zřejmě už navždy malebným výjevem. Je však ve svém jádru nesmírně vážná, někdy až smutná a drsná a vyzývá k zamyšlení nad tím, kde – v betlémě i v životě – se nacházíme my. ●

Text: Adam Mackerle

Foto: archiv TF JU

KAVIÁŘ BEZ ZABÍJENÍ JESETERŮ

Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity, jediný český výrobce pravého černého kaviáru metodou, která neusmrcuje jesetery, podepsala v listopadu 2018 licenční smlouvu se společností Ceskykaviar.cz, s. r. o.

Společnost Ceskykaviar.cz, s. r. o., se tak stane výhradním a exkluzivním prodejcem kosmetických produktů nové obchodní značky CZECH CAVIAR – ČESKÝ KAVIÁŘ. Na vývoji těchto produktů se podílela, a pod ochrannou známkou Sturgeon Friendly Caviar je dosud distribuovala, Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

„Rozhodli jsme se spojit s univerzitou, protože nás oslovil šetrný způsob získávání základní suroviny pro výrobu těchto produktů – jeseteřího kaviáru. Při tomto způsobu, na rozdíl od klasického získávání kaviáru, totiž není nutno jeseteří jikernačky usmrcovat. Tento faktor je pro nás z hlediska ochrany přírody velmi důležitý. Máme v úmyslu prodávat kosmetiku s výtažkem ze ‚sturgeon friendly‘ kaviáru nejen v ČR, ale distribuovat ji i do dalších zemí, včetně Číny,“ říká Jiří Mrkvička, ředitel společnosti Ceskykaviar.cz, s. r. o. A právě v Číně prý hraje ochrana životního prostředí velkou roli. „Ochranná známka kaviáru přátelského k jeseterům tam na cílové zákazníky velmi působí. Zárukou je pro ně také spolupráce firmy s akademickou sférou,“ vysvětluje Růžena Štemberková, vedoucí Kanceláře transferu technologií JU.

Fakulta rybářství a ochrany vod JU zůstává i nadále výrobcem kosmetiky a spolu s firmou Ceskykaviar.cz, s. r. o., která bude mít na starosti obchod, marketing a distribuci, budou pracovat na rozšíření portfolia produktů obsahujících extrakt ze „sturgeon friendly“ kaviáru, například o pánskou řadu kosmetiky.

Momentálně je v nabídce denní a noční dámský pleťový krém. Prozatím se bude kosmetika značky ČESKÝ KAVIÁŘ objevovat výhradně na stránkách e-shopu www.ceskykaviar.cz a www.czechcaviar.eu. „V současné době je spojení privátní firmy s univerzitou v ČR spíše výjimkou. Ve světě je ale tento model spolupráce, kdy soukromý subjekt obchodně uchopí výsledek výzkumu a vývoje, jehož tvůrcem je univerzita, zcela běžný a oboustranně výhodný,“ doplnil Jiří Mrkvička.

KANCELÁŘ TRANSFERU TECHNOLOGIÍ

Vedení samotného licenčního jednání a o smluvních podmínkách od začátku do konce zajistila Kancelář transferu technologií Jihočeské univerzity, která se přenosem výsledků vědy a výzkumu JU směrem k aplikační sféře dlouhodobě zabývá. Technologický skaut FROV získal prvotní kontakt na firmu v průběhu Země Živitelky. „Licenční smlouva v oblasti kosmetiky je asi nečekaná záležitost z hlediska struktury fakult JU a zaměření fakulty FROV, o to více jsme na tuto spolupráci pyšní. Byl to rok tvrdého vyjednávání, kdy jsme zúročili zkušenosti z jednání

s podnikateli," říká Růžena Štemberková, vedoucí kanceláře. „Firma je nadšená z našich zahraničních kontaktů. Máme vybudovanou rozsáhlou vlastní síť kontaktů s malými podniky a univerzitami v Evropě i Asii. Nedávno jsme třeba takové memorandum podepsali v Hong-Kongu, kde nám nabídli, že všechny naše novinky budou nabízet firmám. To je obrovská služba, za kterou se jinak drazé platí," dodává. Už v loňském roce zaznamenala kancelář úspěch s prodejem licence na ovocný džem s antioxidanty, jehož autorem je doktor Pavel Smetana ze Zemědělské fakulty. Kancelář transferu ročně zajistí uzavření pěti až sedmi licencí. V minulém roce se například podařilo také podepsat první licenci znalostního transferu s městem Třeboň, které připravuje dům pro seniory a využije jako poradce naše odborníky ze Zdravotně sociální fakulty. „Za skutečný milník považují prodej první licence softwaru. Dalším takovým milníkem by pro nás bylo rozjet studentský start-up nebo spin-off," dodává Růžena Štemberková.

PŘEDMĚT OCHRANA DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

Přestože je naše kancelář transferu technologií jednou z nejmladších v republice, může se jako jediná pochlubit unikátní přeshraniční kanceláří transferu technologií ve spolupráci s univerzitou v bavorském Pasově, která je organizována na základě projektu Přeshraniční územní spolupráce mezi Dolním Bavorskem a Jihočeským krajem. Díky ní dochází k nabídce výsledků vědy a výzkumu mezi střední a malé podniky na bavorské straně a opačně směrem k Jihočeskému kraji. Dochází tak k dalšímu vzájemnému zasíťování historicky společného regionu.

Zároveň naše kancelář patří v rámci republiky k jedné z mála, která garantuje předmět Ochrana duševního vlastnictví. Céčkový předmět je evidován pod Zemědělskou fakultou, ale zapsat si jej mohou magisterští studenti a doktorandi z celé univerzity. ●

Text: Vlasák, Nebeský, Kuděj

Foto: Zikmund, Ceskykaviar.cz, s. r. o.

VE FINÁLE IT SPY

Absolvent Přírodovědecké fakulty Miroslav Bartyzal (30) už má na svém kontě několik úspěchů – s bakalářskou prací zvítězil v soutěži Diplomky na stojáka a s magisterskou prací se probojoval do finále soutěže IT Spy.

Tichý a skromný kluk. Tak na vás Miroslav Bartyzal působí na první dojem. Když se ho zeptáte, co by považoval za svoji kariérní metu, odpoví, že být šťastný a spokojený. Od talentovaného programátora, o kterého se už teď přetahují IT firmy, je to nečekané a inspirativní životní vyznání. Nedávno si v práci vybojoval zkrácení pracovního úvazku. Chce mít více času na přátele i na sebe. Nejlépe si sbalit batoh a vyrazit na oblíbenou Šumavu nebo sednout na motorku a odjet někam mimo civilizaci.

TŘETÍ MÍSTO V IT SPY

Už několik let je profesně věrný firmě GoPay, která poskytuje platební bránu několika tisícům e-shopů v ČR i zahraničí. Práci mu nabídli před třemi lety, ještě během studia. Začínal jako brigádník, dnes už je na stabilní pozici firemního Java Developera. Práce ho natolik pohltila, že na dva roky přerušil studium a věnoval se jí na plný úvazek. Pak se do školy vrátil, aby dokončil diplomovou práci. A ta je s jeho působením v GoPay úzce propojena – jmenuje se totiž Modul do serverové aplikace pro rozpoznávání identifikačních údajů z osobních dokladů. Právě s touto prací se letos přihlásil do IT Spy, elitní IT soutěže, hodnotící diplomové projekty studentů vysokých škol. Konkurenci tvoří 1 600 úspěšně obhájených diplomových prací, které vznikly na IT fakultách českých a slovenských univerzit. Z nich vzešlo 74 semifinalistů. Do finále se jich probojovalo 9 a práce Míry Bartyzala byla mezi nimi! Nakonec to na absolutní vítězství nestačilo, ale celkové třetí místo je i tak velkým úspěchem.

„HACKEREM“ NA STŘEDNÍ

K počítačům má vztah od malička, jako většina kluků se k němu dostal přes počítačové hry. S opravdovým programováním se poprvé setkal na Střední odborné škole elektrotechnické v Hluboké nad Vltavou. Jestli na něj i tady vzpomínají jako na hodného a tichého kluka, těžko říct. Míra prý totiž v tu dobu trochu „zlobil“ a s potěšením prováděl záškodnické akce. „Na střední jsme měli programování v Pascalu a já zjistil, že se dá ovládat reproduktor v počítačové bedně. Vytvořil jsem program, kdy jsem si z klávesnice udělal klaviaturu, a rozšířil ho do dalších počítačů. A tak se moje klavírní hra ozývala ze všech počítačů, které jsem si vzdáleně připojil, třeba i v jiném patře,“ vzpomíná na veselou příhodu, kdy si zahrál na hackera. Naštěstí ho takhle škodolibá zábava při příchodu na vysokou školu opustila. Asi byste od finalisty prestižních IT soutěží nečekali, že si oddychl, když byl na univerzitu přijat. Na střední škole totiž bojoval s matematikou, na vysvědčení měl dokonce čtyřku. „Ujel mi vlak,“ hodnotí to dnes lakonicky. Matematiku pak na vysoké škole dohnal. „Hodiny diskrétní matematiky s docentem Nýdlem byly skvělé,“ říká.

VÍTĚZEM DIPLOMKY NA STOJÁKA

I když o Mírovi píšeme v souvislosti s IT Spy jako absolventovi Přírodovědecké fakulty, je třeba zmínit, že vystudoval bakalářský obor Informační technologie ve vzdělávání na Pedagogické fakultě JU. V něm ale není možné pokračovat v navazujícím magisterském studiu, takže se přesunul na Přírodovědeckou fakultu. Tam vystudoval obor Apliko-

vaná informatika. Kvůli praxi v GoPay sice studoval o něco déle, než je běžné, studium ho ale bavilo. „Líbilo se mi, že bylo oproti Pedagogické fakultě více zaměřené na praxi. Učitelé byli lidé z oboru, kteří pracovali ve firmách, takže studium bylo pro programátora dobrou přípravou na skutečné zaměstnání,“ popisuje výhody. Praktickým a užitečným věcem se ale věnoval už předtím na bakalářském stupni. V rámci bakalářské práce „Simulace průchodu programu vývojovým diagramem pro výuku algoritmicizace“ vytvořil aplikaci PS Diagram, která se uchytila na školách v České republice i na Slovensku. Ačkoliv jsou vývojové diagramy ve výuce algoritmicizace stále hojně využívány, patřičné nástroje, které by je při vyučovací hodině dokázaly efektivně sestavit, školy postrádají. Pomocí PS diagramu je prý sestavení takového diagramu otázkou okamžiku. „Je to dobročinný projekt, který udržuji, protože se hojně využívá na středních školách. Poskytují

ho zdarma ke stažení,“ říká. Takle užitečná a hravá aplikace také zabodovala v několika soutěžích. Míra Bartyzal s ní nejprve obsadil druhé místo v soutěži Diplomová práce roku. Další odměnou bylo vítězství v technické kategorii známé soutěže Diplomky na stojáka. A mohli bychom pokračovat dál – první místo v mezinárodní Studentské vědecké a odborné činnosti v kategorii Edukační software, Cena rektora, Cena děkana... Soutěže a prezentace jsou pro Míru Bartyzala výzvou, zajímá jej, jak obstojí před širším publikem. Není místem improvizace, prezentace poctivě driluje a učí se z chyb. „Přináší mi to nakopnutí sebe samého, možnost se zdokonalit a posílit. Poznám zajímavé lidi z oboru, je to také zážitek do životopisu, člověk je pak hned na trhu práce zajímavější,“ říká mladý programátor, který si po práci chodí vyčistit hlavu rekreační gymnastikou nebo sportovním ležením. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

V KEŇSKÉ NEMOCNICI

Když si student oboru Civilní nouzová připravenost na Zdravotně sociální fakultě Vladimír Zdražil vybíral téma diplomové práce, přál si, aby bylo prospěšné a prakticky využitelné. Nakonec si vybral takové, které ho zavedlo až do nemocnice Itibo v africké Keni.

O české nemocnici, kterou v jihozápadní části Keni založil český lékař Aleš Bárta jako humanitární rozvojový projekt pod záštitou organizace Adra, věděl Vladimír Zdražil už dlouho. Vystudoval obor Zdravotnický záchranář na univerzitě v Pardubicích, pro Adru pracoval jako dobrovolník a s úctou sledoval, kde a jak ve světě čeští lékaři a další zdravotníci pomáhají a jaké tam mají dobré jméno. Po ukončení bakalářského studia hledal školu, kde by mohl pokračovat ve svém zaměření, a vybral si Zdravotně sociální fakultu JU. Zaujala ho nejen oborem Civilní nouzová připravenost, který má k záchranářství blízko, ale i hustou sítí mezinárodních kontaktů.

Keňa sice mezi zeměmi, kam ZSF JU pravidelně vysílá své studenty, nebyla, ale studentovi se vyplatila jeho cílevědomost. „Vizi, že chci při škole vycestovat do zahraničí, jsem měl už od začátku. Hledal jsem cestu, jak se dostat právě do Keni, protože projekt Itibo považuji za skvělý. A zjistil jsem, že této nemocnici chybí krizový plán, jak postupovat v případě extrémních situací, jako jsou třeba povodně, velké sucho či hromadná nehoda s mnoha zraněnými. Proto jsem se rozhodl vytvořit ve své diplomové práci právě krizový plán určený přímo pro Itibo. Díky vstřícnosti fakulty jsem v Keni nakonec mohl strávit dva měsíce,“ vysvětluje Vladimír Zdražil.

Vrátil se odtud v polovině října plný zážitků – a ještě dřív, než přijel zpět, dorazila na fakultu pochvala od doktora Aleše Bárty, který zdravotnické zařízení Itibo založil a je jeho manažerem. „Jsem rád, že je vláda součástí

našeho týmu. Skvěle zapadl a jeho odborné znalosti jsou denně využívány v konfrontaci s nemocnými a zraněnými. Hned po příjezdu se skvěle zapojil do kolektivu a dostal na starost JIP a také malý chirurgický sálek. Jeho úkolem bylo vše doplnit a přizpůsobit potřebám, které by si vyžadovala emergency situace. To se nám brzy ukázalo jako velmi prospěšné,“ napsal Aleš Bárta, podle něhož nadcházející události potvrdily vládku připravenost a vřdycky byl schopný plnit úkoly, které od něj záchrana životů vyžadovala. Nutno dodat, že po práci chodil Vladimír s kolegy ještě na stavbu – při opravě jednoho z objektů v areálu pomáhali se stěhováním, montáží, sháněním materiálu apod. „Nevadilo mi to, nejel jsem tam na dovolenou, ale dělat, co je potřeba,“ konstatuje.

SNIŽUJÍ DĚTSKOU ÚMRTNOST

Itibo je projekt je zaměřený na poskytování zdravotnické péče lidem ze širokého okolí a snaží se také o vzdělávání místních zdravotníků. Financování je zabezpečeno sponzorskými dary, které už umožnily rekonstrukci zchátralých ambulancí, laboratoře i vybudování nových částí jako například zubní ambulance, porodnice, jednotky intenzivní péče či zdokonalení diagnostiky. Na základě spolupráce s českými lékaři a lékařskými fakultami se do činnosti zapojuje mnoho lékařů a mediků z České republiky. I díky této spolupráci je v Itibu ročně ošetřeno kolem devíti tisíc pacientů s různými druhy zranění, v porodnici se narodí stovky dětí a mezi další služby patří i preventivní stomatologická péče. Čili dost šancí na to,

aby studenti získali spoustu různorodých zkušeností. V naprosté většině se v Itibu střídají budoucí lékaři, ale Vladimír Zdražil mezi ně se svou specializací snadno zapadl. „Byl jsem hrdý na fungování celého týmu, jak byl schopný poradit si i s vážnými stavy pacientů,“ zdůrazňuje. Často pomáhali obětem dopravních nehod, protože silnice jsou v Keni ve velmi špatném stavu, běžné byly také úrazy po pádech z výšek či útoky mačetou a otravy chemikáliemi. Velkým problémem je v této zemi malárie a HIV, stejně tak velká dětská úmrtnost – dokonce tam z toho důvodu děti dostávají jméno až po svých druhých narozeninách. Čeští zdravotníci se snaží dětskou úmrtnost snížit jak profesionálně vedenými porody, tak osvětou včetně vysvětlování, jaký význam má očkování.

AFRIČAN ŽIJE PŘÍTOMNOSTÍ

Všechny stážisty překvapila statečnost většiny Afričanů, s níž snášeli bolest. Není výjimkou, že zranění lidé šli do nemocnice

třeba dva dny pěšky. „U nás by pacient řval, ale tam se s vámi normálně baví a když se zeptáte, jak mu je, odpoví jen, že ho to hodně bolí,“ líčí student. Nebyl například schopen pochopit, jak to mohla vydržet žena, která přišla do nemocnice s popáleninami čtvrtého stupně přes celou paži a nohu. „Dorazila dvacet kilometrů pěšky teprve dva dny poté, co se popálila. Prý musela nejdřív doma něco dodělat,“ krotí hlavou Zdražil, který kromě studia na ZSF JU pracuje na půl úvazku na oddělení ARO českobudějovické nemocnice. V Africe si mimo jiné uvědomil, jak vyspělé zdravotnictví Česká republika má – a že ho neumíme docenit do té doby, než zjistíme, jak to chodí jinde ve světě.

Možnost poznat zdravotnickou péči v rozvojových zemích a zapojit se do ní považuje za velkou školu života, a to nejen profesního. „Vše je mnohem intenzivnější a člověk se naučí reagovat jinak, než byl doma zvyklý. Pacienti si opravdu vážili toho, že jsme jim pomohli, a dávali to najevo. Nefunguje tam

sociální systém, takže když člověk přijde třeba ve dvaceti letech o nohu, má obrovský problém na celý život... Vděčnost lidí, kterým jsme mohli pomoci, pro nás byla vždycky velkou motivací," vzpomíná student, který s nemocnicí Itibo zůstal v kontaktu. Je rád, že se projekt dobře rozvíjí a v příštím roce už bude nemocnice otevřena devět měsíců v roce, protože přijme dalšího lékaře. Ideální by samozřejmě bylo zabezpečit její plný chod celoročně – nyní tam v době, kdy nemohou být přítomni čeští lékaři, poskytují místní zdravotníci s pomocným personálem alespoň základní ošetření. Podle Zdražila jsou velmi schopní, přesto bývá pro Čechy vždy velmi těžké z Keni odjet a muset opustit pacienty, kteří je ještě potřebují. Zatím ale nelze jinak. „S bezmocí se tam člověk potkává velmi často. Smrt je v Africe běžnou součástí života, a to jak pro děti, tak pro dospělé. Afričané prožívají svůj život naplno a upřímně. Čas vnímají jinak než my – žijí přítomností,“ všiml si.

ŠEDESÁTIKILOVÝ OKOUN

Zajímavých podnětů má ze své cesty tolik, že by stačily na knihu. Vešla by se do ní i útlá kapitola o krásách a turistických zajímavostech této země, protože při každé stáži se organizátoři snaží, aby studenti poznali také trochu Afriku. Velkým zážitkem bylo například safari, kde skupinka Čechů viděla spoustu zvířat hodně zblízka – až jim to bylo při setkání s hrochy nepříjemné. Vydali se také na výlet do 120 km vzdáleného města Kisumu, které leží na břehu Viktoriina jezera. Pluli loďkou podél břehů a pozorovali koupající se hrochy a poblíž nich domorodce – v této oblasti není výjimkou, že hroch zabije člověka. Dopluli do rybářské vesničky Dunga, kde viděli spoustu různých ptáků. A někdo tam právě vylovil obrovskou rybu: okouna nilského. Prý to bylo ještě mladě, ovšem už vážilo 64 kilogramů... I za takové zážitky byl Vladimír vděčný. Jako suvenýr si

přivezl originální masajský nůž a deku v tradičních barvách. Pečlivě si schoval i boty, jež si sám vyrobil a v Africe téměř prošlapal, a samozřejmě červené tričko s logem Adry, které v Africe vzbuzuje velký respekt. Věří, že se do těch míst ještě vrátí a doporučuje takovou zkušenost i ostatním – informace o projektu najdou zájemci na www.itibo.cz (kde jsou i zprávy o průběhu stáží jednotlivých skupin), nebo na facebooku.

„Tato cesta naplnila má očekávání a v mnohém je dalece předčila. Na takový pobyt se nedá úplně připravit předem, člověk tam prožije mnohem víc, než by si dokázal představit. Do osobního i profesního života mi to dalo tolik, že pokud by mi někdo řekl, že tam můžu opět vyrazit, rychle si sbalím věci a jedu,“ říká Vladimír Zdražil, jeden z dobrovolníků, kteří se s nadsázkou označují jako Dobrodruzi bez hranic. ●

Text: Alena Binterová

Foto: archiv V. Zdražila, A. Motejl

PROSINEC

11. PROSINEC

Vánoční koncert Pěveckého sboru ZSF JU
17:00, Zdravotně sociální fakulta, sál A,
budova Vltava/Uran

Tradiční vánoční koncert Pěveckého sboru ZSF JU je vždy spojen i se slavnostní výzdobou a občerstvením. Zazní koledy a vánoční melodie.

11. PROSINEC

Adventní koncert Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
19:00, Katedrální kostel sv. Mikuláše
v Českých Budějovicích

Sváteční večer pro příznivce komorní hudby, letos v duchu sborové hudby. V programu zazní skladby v podání českobudějovického dětského sboru Carmína a vokálního souboru Dyškanti, který představí duchovní hudbu české renesance a baroka. Koncert je zdarma a můžete na něj vzít své rodiny a přátele.

11. PROSINEC

Cestovatelské úterky – S batohem na pěti dílech světa

18:00, Studentský klub Kampa

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát s Markem Kovářem, který nashromáždil zážitky z více než 50 zemí světa.

12. PROSINEC

Vánoční koncert Pedagogické fakulty JU
18:00, Pedagogická fakulta, aula D 240,
Dukelská ul.

Katedra hudební výchovy PF JU vás v rámci oslav 70. výročí Pedagogické fakulty JU zve na vánoční koncert. Vystoupí dětský hudební sbor z Freistadtu, klavírista Vadim Bocharov, Jihočeský vysokoškolský sbor, klavírista František Lejsek a sbor katedry hudební výchovy.

12. PROSINEC

Diskuze o aktuálních otázkách s Tomášem Halíkem

18:00, Studentský klub Kampa

Jaká je duchovní diagnóza dnešní doby? Neregistrovala naše společnost na své hodnoty? Co jsou naše hodnoty? Na jakých hodnotách stojí Evropa? Co o Tomáši Halíkovi píší média a co si doopravdy myslí? Přijďte diskutovat se známým českým katolickým knězem a teologem.

18. PROSINEC

Cestovatelské úterky – Kyrgyzstán a Tádžikistán

18:00, Studentský klub Kampa

Pravidelné cestovatelské promítání tentokrát s Janem Čertem Lukavským.

19. PROSINEC

Psychotalks – I umírání může být krásné

18:00, Studentský klub Kampa

Pravidelné měsíční přednášky pořádané Českou asociací studentů psychologie. Tentokrát s Magdou Kümmelovou, ředitelkou Jihočeského centra pomoci pro nevyléčitelně nemocné, jejich blízké a pro pozůstalé Modrá pomněnka, z. s.

22. PROSINEC

Květy a mezi náma vol. 9

20:00, Studentský klub Kampa

Devátý literárně-hudební pořad „Mezi náma“ s jihočeskými autory a brněnskou alternativní kapelou Květy.

LEDEN

18. LEDEN

Den otevřených dveří JU

Fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Den otevřených dveří se koná na všech osmi fakultách. Zájemci o studium se mohou blíže seznámit s nabídkou studijních oborů, prohlédnout si posluchárny, laboratoře a odborná pracoviště jednotlivých fakult, zeptat se vyučujících a studentů na vše, co je zajímavé nebo využít doprovodný program.

ÚNOR

15. ÚNORA

XXVI. Reprezentační ples Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

20:00, DK Metropol,
Senovážné náměstí 248/2

Společenská akce roku na JU. Jako hlavní host letos vystoupí zpěvačka Dasha. K tanci a poslechu bude hrát Metroklub Big Band.

www.jcu.cz

facebook.com/jihoceska.univerzita

twitter.com/JihoceskaUni

instagram.com/jihoceskauniverzita